

Paršat Noach

3. češvan 5769
1. listopad 2008
začátek šabatu: 16:22
konec šabatu: 17:28

Halachické časy
třilin 5:45 | východ slunce 6:52
konec šma 8:18 | 1. mincha 12:10
škia 16:38 | hvězdy 17:22

Šmílův DAF

Noach v číslech

2. paraša v Tóře (z 54)
2. paraše v knize Berešit (z 12)
18 paršiot, 5 otevřených, 13 zavřených
skládá se z 153 vět, 1861 slov a 6907 písmen
Sidra neobsahuje žádný z 613 příkazů (ale obsahuje příkazy pro Bnej Noach)

Alijot v kostce

Kohen: Noach, „spravedlivým ve své generaci“, se dozvídá, že svět bude zničen. Začíná stavba archy.

Levi: Noach s rodinou a vybraná zvířata nastupují do archy.

Šliši: Potopa světa (trvala celý rok).

Revii: Noach opouští archu a obětuje Bohu. Bůh žehná Noachovi a jeho dětem. Sedm MICVOT BNEJ NOACH.

Chamiši: Bůh slibuje, že nebude potopu opakovat. Duha na znamení Božího slibu.

Šiši: Noachův pád (opilost). Genenalogie 70 národů.

Šviif: Babylonská věž, 10 generací od Noacha k Avrahamovi. Terach odchází z Ur Kasdim do Charanu.

Haftara (Ješajahu 54:1-555): Boží slib nikdy nezrušit smlouvu s židovským národem.

Židovská událost

11. listopadu se konají jeruzalémské obecní volby, ze kterých vzejde i nový starosta města, které bojuje s chudobou (na izraelské poměry) a hlubokou propastí mezi sekulární a zbožnou, respektive židovskou a arabskou populací. Úvodník JTA zní tak trochu jako vtip: „Rabín, ruský oligarcha a počítačový magnát se rozhodli kandidovat na starostu Jeruzaléma...“ - jen tomu vtipu chybí pointa. Obzvláště v době, kdy Izrael čekají parlamentní volby s podtitulem: Dáme jim i Jeruzalém? Nejmladším z kandidátů je Nir Barkat, který vydělal své peníze na anti-virových programech, hovoří hlavně o ekonomice města. Rabi Meir Porush bude chtít navázat na úspěch svého ultraortodoxního předchůdce v úřadu, Uri Lupolianskiho, a jako on spoléhá na asi 30% charedim ve městě. Třetím z kandidátů je mezinárodně stíhaný Gaydamak (zejména za pašování zbraní do Angoly). Mimo tradiční témata se letos hodně mluví i o bytové krizi ve městě.

Zdroj informací: ou.org, kaluach.net, jta.org

Zajímavosti z paraši

Raši řeší známý problém, proč Tóra uvádí, že Noach byl spravedlivým „ve své generaci“. V podstatě se nabízejí dvě možnosti. Buď byl spravedlivým i v tak zkažené době, ve které musel žít. Nebo byl spravedlivým pouze relativně, v porovnání se svým okolím. Raši neupřednostňuje žádnou z variant, ale v Pirkej Avot se dočítáme, že Noacha nelze srovnávat s dalším hrdinou Tóry, s našim praotcem Avrahamem. Jedním z důvodů je i fakt, že se svou generací nesnažil zachránit a dělal „jen to, co mu Bůh přikázal“.

Věděli jste, že...

... Talit je židovský **modlitební plášť**. Původně se zřejmě jednalo o běžnou součást oděvu, ale dnes se užívá prakticky jen při ranní bohoslužbě.

Talit bývá z vlny nebo hedvábí.

Podle biblického příkazu musí být v rozích talitu (jako každého jiného čtyřcípého oděvu) umístěny **cicit** – ze čtyř vláken spletené třásně.

Současná podoba izraelské vlajky vychází z podoby modlitebního pláště.

vybráno z náhodného článku portálu www.doopravdy.cz/judaismus

Rozluštěte význam obrázků?

waasser
amanzi
shouei
vatten
ta-neer
uisge
aqua
tuna
vesi
d'wr
viz
uji
jal
mul
air

Rabbi Jonathan Sacks: Drama o čtyřech dějstvích

Mezi stvořením světa a Avrahamovým vyvoláním vypráví Tóra čtyři příběhy. O Adamovi a Chavě, o Kainovi a Hevelovi, o potopě světa a o babylonské věži. Mají tyto příběhy něco společného? Jsou něčím víc než jen tím, že se staly? Pojí je nějaká vnitřní logika? Uvidíme, že ano.

První příběh je o Adamovi, Chavě a zakázaném ovoci. Lidé zakázané ovoce ochutnali, zastyděli se za svou nahotu a Bůh se jich ptal, co se stalo. Probíhalo to takto:

„Kdo vám řekl, že jste nazi? Nejedli jste snad ze stromu, ze kterého jsem vám zakázal jíst?“

A muž řekl: „Žena, kterou jsi mi dal, mi nabídla nějaké ovoce ze stromu a já ho snědl.“

Tak se Bůh obrátil k Chavě: „Cos to udělala?“

A žena mu odpověděla: „Had mě svedl a já jsem jedla.“

Muž hází vinu na ženu, ta obviňuje hada. Oba popírají vlastní odpovědnost. „To jsem nebyl já, není to má chyba.“ Oba se vydávají za oběť.

I druhý příběh je dobře znám. Kain a Hevel přinesli Bohu oběti. Hevelova oběť byla přijata, Kainova nikoliv (viz *Násilí ve jménu náboženství/Sidra Berešit*, pozn. redakce). Kain v hněvu Hevela zabil, a my si můžeme přečíst další slavný dialog.

„Kde je tvůj bratr Hevel?“

„Nevím,“ odpověděl Kain, „jsem snad jeho strážcem?“

A Bůh řekl Kainovi: „Co jsi to udělal? Poslouchej! Krev tvého bratra ke mně ze země křičí.“

Opět se dotýkáme tématu odpovědnosti. Ale v jiném smyslu. Kain nepopírá svou vinu. Neříká: „Já to nebyl.“ Kain odmítá svou morální odpovědnost. „Nejsem strážcem svého bratra.“ Nejsem odpovědný za jeho bezpečnost. Udělal jsem to, chtěl jsem to udělat. Proč bych to neměl dělat? Kain nechápal rozdíl mezi „mohu, dokážu“ a „smím“.

Třetí v řadě je Noach (Noe). Noach byl sice spravedlivý muž, ale žádný hrdina. Byl zrozen za velkého očekávání. „On nás utěší,“ řekl o něm jeho otec Lamech, když mu dával jméno. Noach ale lidstvo nezachránil. Postaral se jen o sebe a svou rodinu. Mystická kniha Zohar srovnává Noacha s Mošem. Moše (Mojžíš) se modlil za záchranu své generace, Noach ne. Ke konci jeho příběhu vidíme, jak se opilý Noach válí na zemi. Není možné přežít sám, to není přežití. „Zachraň se každý sám!“ není židovským principem. Musíme se snažit zachránit i druhé. Nemůžeme se starat jen o sebe. Noach zklamal ve své zkoušce odpovědnosti za druhé.

Po potopě následuje čtvrtý příběh – stavba babylonské věže. V čem spočíval hřích jejích stavitelů? Text biblického příběhu obsahuje dva klíčové výrazy. Vše začíná a končí slovy „celá země“, mezi kterými se objevují podobně znějící: ŠAM, ŠEM, ŠAMAJIM, česky „tam“, „jméno“ a „nebe“. Celý příběh je tedy rezonancí první věty Tóry „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“. Nebe je Božím místem, země je prostorem určeným pro člověka. Pokusem postavit věž až do nebe se lidé chtěli stát bohy. Co to ale má společného s odpovědností? Ne náhodou znamená slovo odpovědnost povinnost někomu se „zodpovídat“. V hebrejštině se odpovědnost řekne ACHRAJUT, v němž zase slyšíme slovo ACHER, které česky znamená „někdo jiný“. Odpovědní jsme vždy někomu jinému. Někomu, kdo má právo se nás vyptávat. V judaismu je tím „někdo“ samozřejmě Bůh, kterému jsme za své činy odpovědní.

Když se chtěli stavitelé babylonské věže vydrápat až nahoru do nebe, jako by říkali „chceme zaujmout Boží místo“. Nechceme Mu být odpovědní. Chceme stvořit prostředí, ve kterém si můžeme dělat, co chceme. Babylonská věž je popřením samé podstaty naší odpovědnosti, popřením představy, že nad námi někdo stojí. Někdo, kdo má právo se nás ptát a požadovat po nás odpověď.

Prvních jedenáct kapitol Tóry v sobě skrývá velmi pečlivě vybudované drama lidské odpovědnosti a osobnostního růstu člověka. Každé dítě si musí nejdříve uvědomit, že dokáže vědomě ovlivňovat to, co dělá. Pak musí zvládnout přechod k morální odpovědnosti – k poznání, že ne vše, co je schopno udělat, je správné. S léty si člověk musí uvědomit svou spoluodpovědnost za osudy druhých, aby věkem dospěl k poznání, že morálka není jen lidskou konvencí, ale že je vepsána do řádu naší existence. Musí poznat, že svět má svého Tvůrce.

Tóra nám nabízí ukázkovou lekci z vývojové psychologie. Její jemnost a hloubku bychom nikdy neměli podceňovat. Je prvním, ale stále tím největším textem o lidské podstatě, o růstu z „prachu země“ k „Božímu obrazu“.